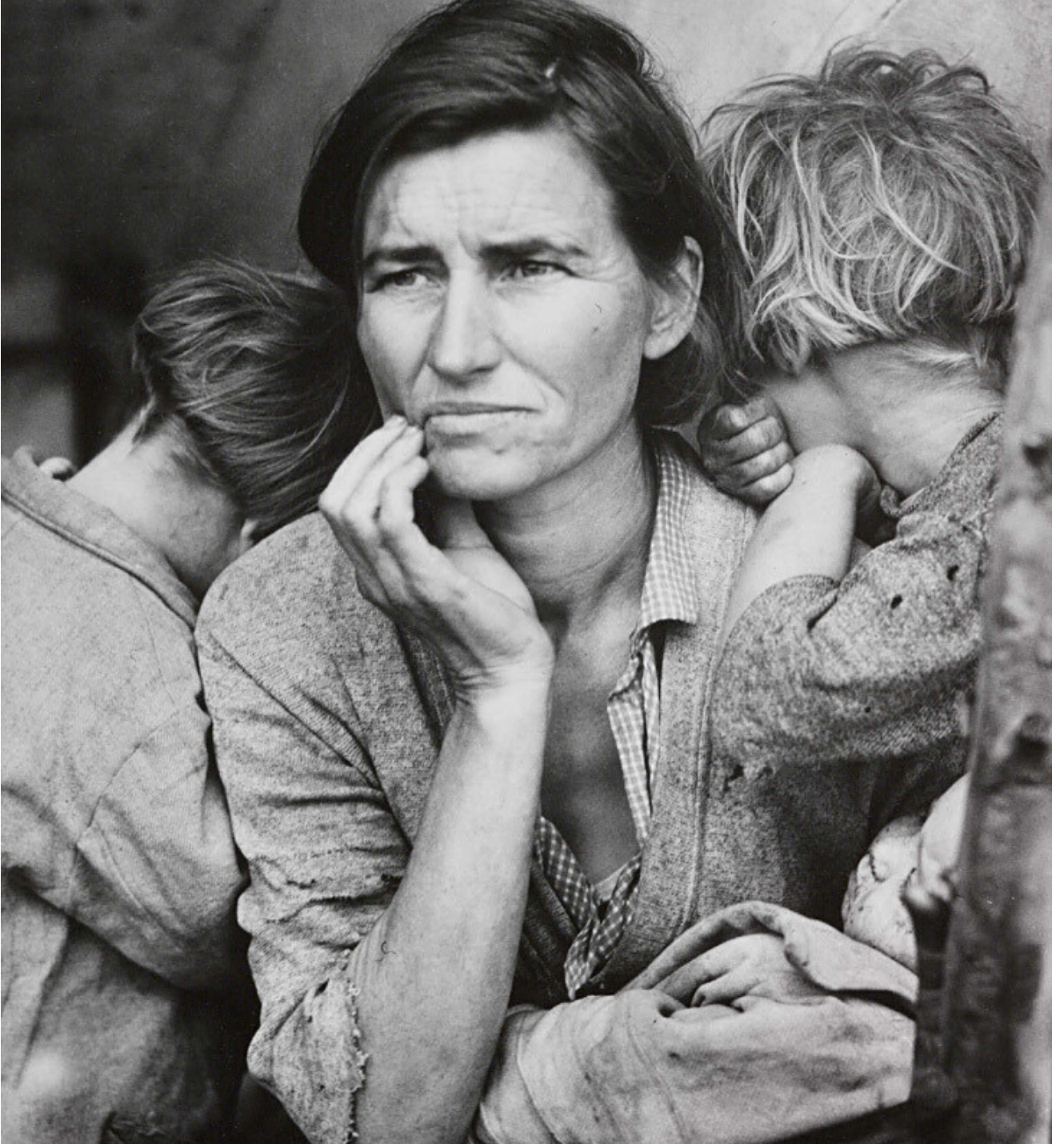

yeryüğü

fanzin

FOTOĞRAF: DOROTHEA LANGE

GÖÇMEN ANNE, 1936

•FERMAN ATABEY•İREM KÖROĞLU •HATİCE TATLI•ZOZAN ADIGÜZEL
•FATİN MURAT SEFERBEYOĞLU•ASLI SEYFİOĞLU

fotoğraf: Sümeyra Şahin

İÇİN DEKİ LER

03

KARANFİL | ANI

Ferman ATABEY

06

**GECE ÜÇTEN SONRA TANRI
YASAĞI | ŞİİR**

İrem KÖROĞLU

07

**İÇİMİZDEKİ NARI DÜRTEN ŞAİR:
BİRHAN KESKİN**

Zozan ADIGÜZEL

09

HAZİRAN YANKISI | ŞİİR

Hatice TATLI

10

SESSİZ SESLER | HİKAYE

Zozan ADIGÜZEL

11

**FOTOĞRAF SEÇKİSİ:
DOROTHEA LANGE**

Hatice TATLI

15

SÜRGÜN DÖNÜŞÜ | ŞİİR

Fatin Murat SEFERBEYOĞLU

17

ALINTILARLA KİTAP TAVSİYESİ

Aslı SEYFİOĞLU

19

VAZGEÇİŞ | MEKTUP

Ferman ATABEY

21

İMZALAR

İki arkadaşın uzun yıllar evvel kurduğu bir çocukluk hayalinin ürünü
Yeryükü Fanzin. Biz iki arkadaş, iki başka şehirden pek uzak yolları
aşarak aramıza edebiyatın dilinden bir köprü kurmayı umuyoruz sevgili
okur.

Diyarbakır ve Eskişehir'den selamlar ile!

Yeryükü İçerik Sorumluları:

Zozan & Hatice

Bizimle iletişime geçmek; yazdıklarımızı, çizdiklerinizi bizimle
paylaşmak isterseniz:
veryuku@gmail.com
twitter: @veryuku / instagram: @fanzinyeryuku

karanfil

fotoğraf: Hatice Tatlı

aklının bir köşesinde ikamet eden saçma sapan tüm düşüncelerin kaynağı, bir cep kanyacı sıcaklığında atan kalbimin sevda erozyonudur bu.. çok değil istediğim, sadece anlaşılmak.. eminim acılarından arındırır her insanı, ölmeden önce anlaşılmış olmak on yaşında bir çocuktum.. Ahmet Kaya'nın abilerimize damardan morfin enjekte ettiği günlerin az biraz ötesi.. mavi önlüğümün beyaz yakası, kırmızı kalemim, yoksulluğun nişanesi sarı çizimlerim ve tozpembe hayallerimle; okula giden o çamurlu yolu rengarenk adımladığım günlerdi.. şimdiki kadar net değil cümlelerim, içine kapanmış bir devim.. haliyle bilmezliğim zekamı perdeliyor, birçok şeyin farkında değilim.. demir parmaklıklı pencerelerde eğitim görmüş olmak, tünel kazma isteği uyandırıyor hep içimde.. her sabahın seherinde, beni uyandıran anneme "hastayım" diyesim geliyor ama okula gidesim hiç gelmiyor.. o on dakikalık teneffüslerde yapılması planlanan onca şeyden elde kalan: saymayı öğrenememiş arkadaşlarla önümüze geçenlere tekme atma temalı oyunlarla matematiği sevdirmeye çabası ve tabii ki, başkasınca içilerek içi boşaltılmış teneke kutuları ezip top niyetine oynamak da çabası.. kantin kuyruğunda heba edilen son dakikaların bittiğini çınlatan gardiyan zil sesinin gürültüsünde, sınıfa öğretmenden sonra girmişim de parmaklarıma tahta cetvelle dikine vurmuş gibi canımı acıtıyor hayat o zamanlar..

annemi, evimi, mahallede duvardan duvara gezindiğim, tepiştiğim arkadaşlarımı özlemekle geçen dersler, tam da onlara boncuktan kuş yapma evresine yaklaşırken sonlanırdı hep.. arasına kopya kağıdı koymuşçasına tekrar eden bu anıların hengamesinde bir gün, parmaklarımda cetvel sızısı, cebimde kantinden aşırıldığım kolalı sakızlar, tek ayak üstünde durma cezası çekerken tahta ile çöp kutusu arasında bir yerde; sınıfın kapısından içeri girdi 'O'.. sarı saçları başının iki yanından uğur böcekleriyle ayrı ayrı tokalanmış.. mavi, esasen gözlerinden önlüğüne dökülmüşçesine muazzam duruyor üstünde.. sırtında çantası, boynunda su termosu ve yüzünde kömür sobası sıcaklığında gülüşüyle, sanki 'O' hep oradaymış da biz mekanın yabancısıymışız gibi hissettiren 'O' işte.. daha nasıl anlatayım.. biraz da siz anlamak için çabalayın, ben anın keyfini çıkartayım.. müdür muavininin alelade söylediği o ismin müdavimi olacağımı bilseydim; aldırmadan uyuşmuşluğuna ayağımın, gerekirse sürünerek ikametgahımı tahta ve çöp kutusu arasından, 'O' güldükçe sol yanağında çukurlaşan gamzesine taşırdım.. ben: arka sıraların uslanmaz çocuğu.. ben: okumayı sökenlere verilen kurdeleyi, verilecek başka kimse kalmayınca öğretmen kıyağıyla takmış.. ben: laf anlamaz, söz dinlemez, olan bitene her seferinde farklı bakmış.. 'O' parmak kaldırdıkça dersleri sever oldum..

aldığım günden beri çantamdaki esaretinden bana küsmüş abaküsüm, kutusundan hiç çıkmamış fasulyelerim, kokulu silgim, tertemiz matematik defterim, artık her ders masamdaki cümbüşe katılıyorlardı.. bir şeyin her şeyi değiştirdiğine ilk defa o zaman şahitlik ediyordum.. birkaç hafta geçince artık hafta sonları da okula gitmek istediğimi, evimizin balkonunda klasikleşen bir elektrik kesintisi sırasında otururken abime söylediğimde, bana uzun uzun gülmüştü.. anlamış mıdır acaba? erkeklerin yediden yetmişe hep aynı çizgide gidip geldiklerini.. 'O'na olan ilgimi; bakışlarımız kesiştiğinde gözlerimi sağa sola devirmelerimden, sıra arkadaşı olan Zelal'e bir ders yanında oturabilmek için harçlıklarca leblebi tozu rüşvet verişlerimden anlamamış olması aklımın kara deliklerinde binlerce alternatif evren oluştursa da, yine de gerçeğin eli kanlı ressamıyla yüzleşmemiş olmak biraz içimi rahatlatıyordu.. ya sevmezse, beğenmezse beni! hepsi gelir geçer de, ya 'O'na olan hislerimle dalga geçer, beni eziklerse! özünde kavgacı karakterim, cesareti yaşadığı coğrafyanın siyasal ikliminden genetik olarak almış olsa da, söz konusu; bakışlarına ilıstirdiği gülüşüyle elimi ayağımı kilitleyen biriyle konuşmak olunca, salatalık gören kedilere dönüyordum..O'na olan ilgimden ilk defa birine bahsettiğimi hatırlıyorum.. benden dört yaş büyük bir çocuktu, mahalleden.. benim üç tane sevgilim var demişti.. “ben bir tanesiyle bu kadar mutluyum, o üç taneyle kim bilir ne kadar mutludur?” diye düşünmüş, imrenmişim hatta.. bir süre sonra; içimde baştan sona 'O' varken, hatta bana bile bende yer kalmamışken, bir ikincisinin imkansız olduğunu gördüğümde, o çocuğun silahının (kalbinin) kuru sıkı olduğunu da anlıyordum.. her neyse işte, eşten dosttan cesaret dilenerek heybemi tıka basa doldurup karşısına çıktığımda doğum günüydü.. o gün söyleyecektim 'O'na, karar vermiştim.. hiç unutmuyum? 23 ocak..

verde kardan beyaz bir örtü.. sarı çizmelerimin yerini abimin bana 3 numara büyük gelen kahverengi botları almış.. her adım üç katı efor demek ama beni 'O'na götürecek ya her adım kutsal.. üstümde de 23 nisan çalışmaları için dağıtılan gösteri pantolu ve beyaz gömleği var, papyonu da üstünde.. karanfil almışım.. yani iki hafta kantin kuyruğuna uğramadan geçirmiş ve harçlığımla ancak onu alabilmişim.. nasıl da jelatinine özen göstermişim, nasıl da titizleniyorum yol boyu, bir şey olmasın diye.. gocuğu ben giymişim ama karanfili ısıtıyor, o derece.. annesi, evlerinde arkadaşlarını toplayıp minik bir sürpriz hazırlayacak hanım kızımıza.. ben evi bilmiyorum güya.. beni ve birkaç arkadaşımı okulun önünden babası alacak, arabasıyla.. arabayla on beş dakika sürüyor yolculuk.. ben yürüyerek kırk beş dakikada yetişmişim, yağmurlu bir günde okuldan evlerinin oraya.. benden on dakika sonra 'O' servisinden inip girmişti binaya.. bir hafta hasta yatacağımı bilsem yine de yürür müydüm o yolu? sanırım evet olurdu cevap her defasında.. birini gerçekten sevince saçmalarsınız, abartırsınız.. ben de samimi duygular içinde abartıyor, saçmalıyordum işte.. kapıyı annesi açtı eve yetiştiğimizde.. gocuğumu banyonun yanındaki odada diğerlerinin üzerine bırakırken içine gömülü karanfili hediye faslında çıkarmanın mantıklı olduğunu düşünüp salona geçtim.. çeşitli pastalar ve içeceklerle bezeli bir sofranın şatafatında gözlerim arkada duran hediye paketlerinin üst üsteliğine takılı kaldı.. açılan her kutudan yüzünü güldürecek başka bir şey çıkıyordu.. 'O'nun bu denli gülümsemesine sebep olan herkese benim de binlerce kez teşekkür edesim geliyordu ama benim telaşım farklıydı: sıra benim hediyeme gelirse n'apacaktım? yoksulluğundan utanan biri değildim de ya beni utandıran birileri çıkarsa? karanfilin bir manası vardı, diğer tüm çiçekler gibi.. gül kadar iddialı olamasa da, vardı bir anlamı işte..

lütfen olsun.. bildiğim tüm dualar o ara, benim hediyemin arada kaynaması üzerineydi..açılan her kutu üzerime kapansaydı keşke.. ve işte beklenen an geldi.. dilim damağım kuru.. çöl etkisi bakışlar üzerimde.. papyon boğuyor beni.. oturduğum koltuğa gömün beni.. hediyem öbür odada diyorum, peşimden geliyor 'O'.. sanki halimden anlamış da diğerlerinin yanında utanayım istemiyor.. odaya girip, kapıyı kapatıyor.. oturuyor gocukların üstüne.. o an kırılan karanfil mi sadece, sizce? meraklı bakışlarına karşılık vermek istiyorum ama yüzüm yerdeki halıya paralel.. hani? diyor, nerede? freni patlıyor içimdeki kamyonun.. heybemdeki ödünç cesaretler cesedimi çiğnerken ağzımdan 'seni seviyorum' cümlesi dökülüyor.. gerisi karanlık.. korkudan gözlerimi yummuşum, ellerim yumruk yumruk.. yanağıma konan Cennet kuşlarıyla irkilip uyanıyorum kabustan.. öpmüş beni aslan parçası.. tıpta içinde bulunduğum duruma ölüm iyiliği diyorlar.. hani ölmek üzere olan hasta, ölmeden hemen önce bir başka iyileşir ya, o hesap.. az sonra ölürüm diyorum, ölümü bekliyorum.. hatta ben ölmüşüm, megafonlardan selanın okunmasını bekliyorum.. yaşananların gerçek olduğuna elimde kanıt yok, yanağımdaki kuşlar kalbime yürümüş.. anlatsam inanmaz kimse.. anlatmazsam şişerim, kendimi biliyorum.. abime anlatıyorum, ablama.. mahalle bakkalına, fırına.. hızımı alamayıp tüm şehre haykırıyorum Dağkapı'da çıkıp Surlara.. tekrar buluşup, tek kelime konuşmadan daha araya yarıyl tatili giriyor, görüşemiyoruz.. tatil boyunca ben 'O'nu tanıdık tanımadık tüm insanların yüzlerinde görüyorum, kapıcı Memo'nunki hariç tabii.. bir iki kere binalarının önüne görebilmek umuduyla gidiyorum, evde yok gibiler, ışıkları yanmıyor odalarının.. bir şekilde geçiyor günler.. ikinci dönemin ilk günü..

kalbim yıllar sonra baba evine dönecek gelin gibi, heyecandan ağzımdan çıkacak, öyle deli atıyor.. ama 'O' gelmiyor okula o gün.. ilk hafta boyunca da, ilk ay boyunca da gelmiyor.. her geçen gün hasretimi aşkımla eritip merakımı besliyor, büyütüyor ama ne 'O' geliyor ne de 'O'ndan bir haber.. ikinci ayın ilk günü, hiç unutmam, 21 Mart.. baharı kutluyor memleketim.. benim çocuk ömrümün payınaysa kara kış düşüyor, çığ düşüyor.. hastaymış karanfilim meğerse, ölümü bekleniyormuş zaten.. dost bir ağızdan duyuyorum bunları bir okul sabahı, herkese düşman oluyorum.. bahçedeki ağacın dibinde bağıra bağıra ağlarken; ölüm amca diyorum, çenemde istemsiz bir titreme, kelimeler paramparça.. ölüm amca beni de al n'olur.. her yıl 23 ocak'ta jelatininde bir karanfille çalarım kapısını Ceren'in.. rahat uyu karanfilim.. tasalanma, senden sonra hiçbir Cennet kuşu konmadı yanağına, gönül köşkünden mutluluğa bakan 'O' pencerenin..

gece üçten sonra tanrı yasağı

o biçimsiz acizliklere yeniliyorum
daha önce hiçbir yeryüzüne inmeyen
o günahkâr melek gibi ağlarım
belki de hiçbir önemi yok
bu gökyüzü
griyi hatırlatmayacak bize
zihnimde asılmış tüm imgeler
susarken
ardında kalan bu ihtişamlı körlük
bu vakitlerde
ruh hastalıkları kokuyor
ben belki de
ay doğumunu seven kadınlardandım
kendine söz geçiremeyen bir cellat gibi
kendime baş kaldırdığım gecelerde
ben çıplak dolaşır
yaşamanın o erişilmez hazzını
alırdım
belki tomris uyar
belki de edip cansever'le oturur
belki bir
bilemedin iki rakı içer
güneşe karşı soyunurduk
belki de doğru değil
ben ay doğumunu seven kadınlardandım
kulaklarımdaysam, sağır ol
ve bana sessizliği anlat
o aysız akşamüstlerinin sunduğu
ağlamaların
çorak olan seslerini bırakacağım sana
şimdi, ne olur sus
anlayamadı hiç kimse
ve tanımlayamazdı hiçbir imge
intihar etmenin meslek görüldüğü bu
akşamlarda
artık ikimiz de anlıyoruz ki
uyumak için uyusmak gerekir
unutmak için delirmek
bu gökyüzünde bizim için
yer yok
çünkü bence gökyüzü
hatta sence gökyüzü
asla bizce değildi
vakti umursamadığın bir akşamüstlerinden
birini bul
yakın olsun, ay doğumuna
ben avuçlarına dolarken
açma şemsiyeni
bu defa hiç hoş değil konu
bu gökyüzü
griyi hatırlatmayacak bize
sen hep yağmurunda boğulacaksın
ben hep çoraklığında
ama cümlelerin devşirildiği anda

bir tren garında
yüzündeki ahraz türkçesini çözemediğim
adama bakarken
ya da rastgele kendimi
raylara bırakırken
güzelliğine dair ne varsa
silinir zihnimden
mirasıydı gözlerin, gökyüzü'nün
bir cellat bozuntusunun suçluluk kalbi
yoktur
ağlıyorsun
ve sen ağlarken
hiçbir sözcük devşirilip bir cümle olamıyor
karşında
içtenlikle sevilen ruhun
önemsizce acıtıldığı için
kimyasaldı tüm duygular
ağladıktan sonra umuda mâhkum kılınan
her canlı gibi insandım.
sana hiç rüyalarımı anlatmadım
rüyalarım hiç yakışmadın
bir gün nedenini soracak olursan
rüyaların gerçeküstücülükten oluştuğunu
anımsa
ve şöyle de bir şey var ki
yalnızca frenleri kopmuş sürmeyi bilmeyen
bir minibüs şoförüüm ben
ki hâlâ yaşıyorsam
minibüsün nasıl paramparça olacağını
görme merakımdandır
yaşam boklu gökyüzünde, umut yok
ruhun, duyguların kanıtıydı
acizlik kokan nefesimle
çaresizlik emzirmiş sözcülerime
meydan okuyorum
çünkü bu kapıyı
anla ki ellerim kapatmadı
son akşamımda kirpiklerin varsa
bile
doğacak ay yok
umursama bırak, aforoz edilsin ruhum
ama yine de
çantanda soysuz, acizlik
yüreğime dayandığın o gece
yalnızca gel, sarıl
eğer sarılırsam ölmüşümdür
sarılmazsam bil ki ölmüşsündür

İÇİMİZDEKİ NARI DÜRTEN ŞAİR: BİRHAN KESKİN

*"Bir kuşun anısı kalmış bende, saklı
Bundan gözlerimdeki kayalık,
İçimdeki serseri buzullar
Dürtme içimdeki nari
Üstümde beyaz gömlek var."
Penguin 2*

Şiir seven, güzel şiirler okuyan tüm edebiyatseverlerin bildiği, gönlümüzde ayrı yeri olan bir şair: Birhan Keskin. Birçoğumuzun kütüphanesinde kitapları olan; aşkla, hasretle şiirlerini okuduğumuz ülkemizin sayılı kadın şairlerinden biri Keskin.

1963 yılının Aralık ayında Kırklareli'nde dünyaya gelen Birhan Keskin ilk ve ortaöğrenimini İstanbul'da yapar. İstanbul Üniversitesi Sosyoloji mezunudur. Şiir yazmaya 21 yaşında başlamıştır ve edebiyat dünyasına bu yaşında yayımlanan bir şiiri ile girmiştir. Birçok insana göre geç bir yaşta şiir yazmaya başlayan Keskin bu durumu gülerek şöyle anlatır: " ...Şiir yazmaya genellikle daha ortaokul yıllarında başladıklarını söylerler ama bende öyle olmadı." Keskin, çeşitli yayın kuruluşlarında editörlük ve bir dönem TRT'de program danışmanlığı yaptı. Tabii bu sırada şiir ile ilgileniyor ve arkadaşlarıyla birlikte dergi çıkarıyorlardı.

Yazdığı şiirleri kitaplaştıran Keskin'in 1991-2002 yılları arasında beş şiir kitabı yayımlandı. 40'lı yaşlarında yazdığı altıncı kitabı Ba, 2006 yılında yayımlandı. Bu kitap Keskin'e, çok sevdiği şair Gülten Akın'dan sonra, ikinci kez bir kadın şaire verilen Altın Portakal şiir ödülünü kazandırdı. Ba, " Türk şiirinde kadınsılığın biyolojik doğasını yansıtmaması açısından" ilk kitap olarak nitelendirilir. Bir röportajında sorulan "40'lı yaşlar bu kadar zor mu?" sorusuna Keskin şu şekilde cevap verir: " Benim için zordu. 37 yaşında hiç umulmadık ani bir menopoza karşılaştım. Ba o süreci anlatıyor işte. O durgunlaşmayı, durmayı, kalakalmayı, o şaşkınlığı, o hiç kıpırdamadan, dümdüz, göl gibi olan o hali anlatıyor. O yüzden bedene dair çağrışımları var." Keskin şiir kitaplarına Y'ol ve Soğuk Kazı ile devam etti. Son kitabı Fakir Kene, 2016 yılında çıktı. Soğuk Kazı 2011 yılında Metin Altıok Şiir Ödülü'nü aldı. Keskin; hep kısa olan saçları, asi bakışları, abartısız ama çok şık giyimiyle şiirlerinde bize çağrıştırdığı o yalın duruşu her zaman gösteriyor. Şimdi birkaç şiiriyle Birhan Keskin'i kendi dizeleriyle tanımaya çalışalım...

Aşk

...

*Çıplağın çıplağında, rüzgarın dağımda olsun,
esmerliğin gecemde, öyle kal.*

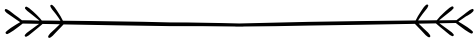
*"Bulutlara bak, gidiyorlar, hızla" diyorsun,
yağmur bir yalıyor yüzümü,*

*bir duruyor. Sabahları eğilip yüzüme
öpüşün geçiyor bir, bir duruyor aklım.*

*Su ve rüzgar, dağ ve doruk, sonsuz hepsi,
oysa camdaki sardunya gibi üşür*

*bana biçtiğin ömür, ölüm geliyor aklıma bir
bir, çıplağın çıplağında.*

*Rüzgarın dağımda olsun esmerliğin gecemde
öyle kal, sana sonsuz sarıldığımda.*

Ağrı

*O günden sonra kuracak güzel bir cümlem olmadı hiç
dünya için. Rüyalarım tüller ve silahlardan bu yana sisli.*

Kıvrılıp giden dalgın bir yol, yolda eski bir taş,

Limanda bağlı bir tekne, yosunlu bir halat gibi durdum.

Uzağımda açık denizdi o yürüdü gitti.

Ben kıyıda ıssız bir ev, ince boğazda gıcırdayan tahta iskele,

iskelede bir lastik, az ilerde turuncu bir şamandıra,

İçimde kuzeyden bir hatıra aksiyile durgun suya vurdum.

Bir siyah beyaz kare içinde, hepsi hepsi bir hatıra işte

Bıraktın, unuttum, unutuldum.

Seni kırdığım yerden beni de kırdılar,

Ben hiçbir cümleyle ağlayamam artık seni.

Farklı yönleriyle Birhan Keskin...

- Susmak ve unutmak arasında susmayı tercih etmiş şairimiz...
- Aşıkken değil, insan yalnızken şiir yazar, şairler mutsuzluklarından daha çok bahseder diyor...
- Ama şairlerden beklenenin aksine yalnız yaşamayı hiç sevmemiş ve hayatı boyunca hiç yalnız yaşamamış.
- Şiirlerden sonra en sevdiği şey fotoğrafmış hatta kütüphanesinin bir bölümü fotoğraf kitaplarıyla doluymuş. En sevdiği fotoğrafçılar arasında Yeryükü Fanzin olarak ikinci sayımızda ele aldığımız Koudelka da var.
- Renklerle arası olmayan Keskin, genellikle siyah ya da beyaz giymeyi tercih ediyor . Duruluğu burada da göze çarpıyor.
- Yaz mı kış mı dersenez, kışı çok sevdiğini ve yazların bitmesini dört gözle beklediğini söyleyebiliriz.

haziran yankısı

gün yerini yavaş yavaş akşamın koynuna bırakıyor
yeryüzü sağınağa tutuldu tutulacak
korkunç bir ağırlık büyütüyorum başımda
yaşamaktan

şakaklarımda duyuyorum.
ikiye kırılıyor dizlerim,
asfalt karasına bulanıyor.
ellerim iki yanımda,
başım gövdemden ağır,
bir büyük çaresizlik alıp götürüyor ellerimi.

bir haziran ortası yağıyor üzerime kırkikindi kederi
dilimde aklım ermeyen ne çok giz var
fakat sen beni anla!
işit ne olur,
sükûnetle çevrili doludizgin vehmimi.
hiçbir alfabe ile tanışmamış korkaklığımı oku
gör ışık almaz duvarlarım ardını
lütfet!

vakit artık akşamların en koyusu
karanlıklar doğuyor pencereme
karanlıklar ve beraberinde
gecenin gizi aralanıyor perdelerden.
alacakaranlıklar boyu,
kahırımı eskitmek düşüyor payıma.
içimin bulanık gölgelerini kusuyorum durmadan
pervasız seyre dalıyorum kuytuları
birken bin oluyorum
salkım saçak o anlarda.
bir hâl kuruluyor şu içimin köhne yurduna,
uykularım,
karın tokluğum,
kaygısız başım,
bir başıma koyuyor beni bu hâl ile.
silahlar,
silahlar,
silahlar patlıyor içimde
sineme hücum eden bir kavganın kokusu,
silahlardan.

fotoğraf: Sümeyra Şahin

Fotoğraf: Hatice Tatlı

sessiz sesler

"İki şeker at!"

Çaydanlıktan sular çıkıyordu artık suyun kaynamasından. İki bardak çıkardım. O demli içerdi bu saatte, bilirdim. Aslında kaç şeker attığını da bilirdim de o her seferinde söylerdi yine de. Balkonda sedire oturmuştu. Akşam güneşi saçlarına vuruyordu. Tütününü sarmaya başladı. Bilirdim ne düşündüğünü, eski sohbetlerimizi özlediğini bilirdim. Zaman alıp götürmüştü bizden bir şeyleri. Aşağıda bir kadının pazar arabasının sesi geliyordu. Ben çayı dolduruyordum. O tütün sarıyordu sessizce.

Nasılsın?

Yüzüme baktı öylece, şaşkın.

Halbuki ne kadar da çok ihtiyacımız vardı birbirimize nasıl olduğumuzu anlatmaya.

Nasılsın?

Sigarasını yaktı. Aşağıda bir çocuk koştu.

Anne! Bekle!

Çayımı aldım elime. Güneş kızıl kesilmişti.

Batmak üzereydi. Birazdan üşüyecek ve ceketini giymeye gidecekti, bilirdim.

Nasılsın?

Önüne eğilmiş, saçları yüzünü kapatmıştı. Bense güneşe bakıyordum.

Güneşin kızılığımı içimi yakıyordu. Canımın yangınına daha nasıl bağırabilirdim, bilmezdim.

Sustum.

Nasılsın?

Sustu. Bir kuş uçu.

Nasılsın?

Sustu. Bir bulut geçti, gözlerinden. Gözleri; yeşilin binbir tonu. Bilinmeyen bir güzel.

Nasılsın?

Sustu. Ellerini koydu dizlerine. Elleri; bir güzelin elleri.

Nasılsın?

Sustu.

Konuştuk.

Baktı.

Dokunduk.

Demedi bir şey. Ama bilirdim, nasıl olduğumuzu.

Nasılsın?

Ve güneş battı.

Zaman alıp götürmüştü bizden bir şeyleri.

Ama ya bıraktıkları?

FOTOĞRAF SEÇKİSİ:

DOROTHEA LANGE

1895 doğumlu Amerikalı fotoğrafçı Dorothea Lange, elinde fotoğraf makinesi ile henüz 20 yaşında iken dünyayı dolaşmaya karar verir. Kadrajını işçilere, göçmenlere, yoksullara, siyahilere, kadın ve çocuklara yönelten Lange, tarihin en önemli belgesel fotoğrafçılarından biri olmayı ve bugün hâlâ ezilenlerin sesi olarak anılmayı başarmıştır.

"Tüm bu fotoğraflara baktıktan sonra, başkalarının yaşadığı yerlere ve kalplerine baktıktan sonra, bizim yaşadığımız yer ve kalbimiz aynı kalmamalı." sözlerini sarf eden sanatçı, şahidi olduğu hayatların yalnızca yanından geçip gitmemiş, onların içinden biri olmuştur adeta.

7 yaşındayken geçirdiği çocuk felci Lange'in sanatına kaynaklık etmiş, onun insanlardaki sıkıntılara eğilmesine sebebiyet vermiştir.

Bu durumu sanatçı da sıkça dile getirmiştir: *"Çocuk felci başıma gelen en önemli şeydi sanırım, beni şekillendirdi, eğitti, bana yol gösterdi, yardım etti ve incitti."*

Sanatını toplumcu gerçekçilik akımı üzerinden icra eden sanatçı 30'lu yıllarda Amerika'daki Büyük Buhran döneminin anlatan fotoğrafları ile bilinir. Dorothea Lange dönemin başkanı Roosevelt tarafından kırsaldaki yaşamı tespit etmekle görevlendirilmiş 14 fotoğrafçıdan biridir. Seçilen fotoğrafçılar çektikleri fotoğraflar ile krizin tahmin edilenden daha büyük etkileri olduğunu ortaya koymuşlardır. Bunun üzerine kendilerine çalışmalarını durdurmalarına yönelik tehditlerde bulunulmuştur. Buna rağmen çalışmaya devam ederek fotoğraf tarihinin en etkili projelerinden birini gerçekleştirmişlerdir.

"PORTRÉ, BİR İNSANIN DİĞERİNE NASIL YAKLAŞMASI GEREKTİĞİNE DAİR BİR DERSTİR."

Tam bu süreçte Lange, kadrajına aldığı "Göçmen Anne" fotoğrafı (bkz. kapak fotoğrafı) ile akıllara kazınmıştır. Sanatçının "Yoksul Bezelye Toplayıcıları" serisinde yer alan söz konusu fotoğraftaki "anne" yani gerçek adıyla Florence Owens Thompson, henüz 32 yaşında yedi çocuk sahibi, bezelye işçisi bir annedir. Fotoğrafa dikkatle baktığınızda, krizin sebebiyet verdiği yoksulluğun yaşamları üzerindeki etkisinin ve hayatta kalma mücadelelerinin sizinle konuştuğunu duyabilirsiniz. Başta "Göçmen Anne" olmak üzere Lange'in ortaya koyduğu bu fotoğraflar sayesinde göçmenlere yardım kampanyaları başlatılmış ve hayat şartlarının iyileştirilmesi için çalışmalar yapılmıştır.

Lange 1939'da fotoğraflarından bir bölümünü topladığı "An American Exodus; A Record of Human Erosion" adlı kitabı yayımladıktan iki yıl sonra bir Guggenheim bursu kazanmasına rağmen, o dönem gerçekleşen Pearl Harbor Baskını üzerine bu burstan vazgeçmiştir. Pearl Harbor Baskını'ndan sonra yaşadıkları yerlerden ayrılmak ve Amerika'nın batısında bir kamp kurmak zorunda bırakılan Amerikalı Japonların durumunu gözler önüne sermek için çalışmaya gitmiş ve burada bir kez daha toplumsal sorumluluk bilincini sanatı ile ortaya koymuştur. Değerli sanatçı 1965 yılında, 70 yaşındayken özofagus kanseri nedeniyle aramızdan ayrılmıştır.

sürgün dönüşü

I.

Bir sürgün dönüşü yazıyorum sana
Her şey değişmiş buralarda
Kendi gitmiş
Adı bile kalmamış
Sevdiğimiz şeylerin
Yabancılaşan buralar mı
Ben miyim yoksa
Soğumaya başlamış merhabalar
Sahteliğe teslim olmuş gülüşler
“Nasılsın” yitik
“İyi misin?” düş buralarda
Sılda gurbet düştü payıma
Gözüm yaşlı
Gönlüm dertli
Dilim suskun
Işıl ışıl sokaklarda
Aydınlığa hasretim
Türkülerle avutup yüreğimi
Yalnızlığa sığınıyorum

Bir sürgün dönüşü yazıyorum sana
Ağla yüreğim, ağla diyorum
Ağla ve kanat yaraları
Çünkü diyorum
Çünkü sen
Kanadı kırık bir kuşun
Çaresiz basışısın toprağa
Yaraların kanar da
Saranın göğşe yoldaştır
Ağla yüreğim diyorum
Ağla ve söndür acının ateşini
Kaldır başını
Ve uzan gökyüzüne
Özlemin büyüsün
Gözlerin yıkarken anılarını
Ağla yüreğim, ağla diyorum
Ağla ve kanat yaraları

II.

Bir sürgün dönüşü yazıyorum sana
Yatağı belli kendi yok nehirler gibiyim

Öfkeyle, umutla, kavgayla
Adımladığımız yollar
Her gün başımızı soktuğumuz
Kibrit kutusu evler
Sırt sırta dövuştüğümüz dostlar
Hiçbiri ama hiçbiri yok
Yollar genişlemiş
Evler büyümüş
Dostluklar yenik buralarda
Klavye başında haykırıyor gençlik
Kendi gölgesinden korkar olmuş kadınlar
Büyük laflar edilirken
Yitip giden her kadının ardından
Dişlerinin arasındaki eti temizliyor
Bilmem hangi kentin hangi cezaevinde
Gün sayan canavarlar
Kadınlar ölüyor Usta
Soframızdaki yerleri boş kalıyor

Bir sürgün dönüşü yazıyorum sana
Ağla yüreğim, ağla diyorum
Ağla ve örsele vicdanları
Çünkü diyorum
Çünkü sen
Sokaklarda ürkek
Tedirginsin evde
Yüreklere yakar da
Duyulmaz sesin hiçbir yerde
Ağla yüreğim, diyorum
Sen ki
Türkü türkü dillerdesin
Sen ki
Mani mani sevdalardasın
Sen ki
Özgecan'sın üniversite yollarında
Ceren'sin dereleri yukarı akan kentte
Ağla yüreğim, diyorum
Ağla ve örsele vicdanları

III.

Bir sürgün dönüşü yazıyorum sana
Dinmeyen yağmurlara teslim oldu kent

Bitmeyen korkulara
Teslim oluşlar gibi
İnsanlara öykünüyor bu kent
Kendini kurtarmak için
Boyun eğiyor zulme
Bitmeyen korkulara
Dinmeyen yağmurlar ekleniyor buralarda
Bir rüzgâr diyorum
Esiverse bir rüzgâr
Esiverse de
Göz gözü görmez bir fırtınaya dönse
Sarıp sarmalayıp ihaneti
Götürürse buralardan
Korkuları yağmurlar yıkasa
Ve yağmur sonrası
Toprak kokusu gibi
İçimize işlese umut

Bir sürgün dönüşü yazıyorum sana
Ağla yüreğim, ağla diyorum
Ağla ve yıka umutlarını
Çünkü diyorum
Çünkü sen
Yalancı baharlara kanmış
Bir portakal çiçeğisin
Meyveye duramazsın gayrı
Meyve versen taşlarlar
Vermeyince kınarlar buralarda
Ağla yüreğim diyorum, ağla
Sen ki
Bloglara yenik düşen
Allı pullu bir şiir defterisin
Ve seni sen yapan
Yapraklarına sinmiş gül kokusudur
Ağla yüreğim, diyorum
Ağla ve yıka umutlarını

IV.

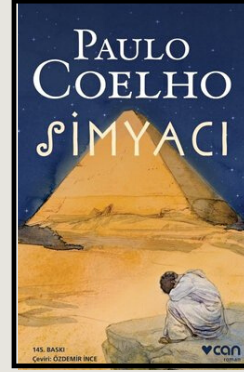
Bir sürgün dönüşü yazıyorum sana
Bir yılı daha uğurluyoruz
Yeni bir yıla merhaba derken
Heybesinde neler yüklü kim bilir?
Kim bilir, neler yaşatacak bizlere?
Rahmet mi okutacak
Giden yılın acılarına

Yoksa bahara mı evirecek
Bitmek bilmez kışımızı
Neler mi bıraktık geride?
Ne sen sor ne ben söyleyeyim!
Ölülerimize söver olduk
Partilere böldük cinayetleri
Ölen senden
Öldüren benden kavgasına tutuştuk
Toprağa verirken fidanları
Öldürenin psikolojisini düşündük
“Cana kıymıştır ama...” diye başlattık cümleleri
Koca koca adamlar (!)
Büyük büyük laflar (!) ettiler
Erkekler tepişti
Kadınlar ezildi buralarda
Siyaset atıştı
Gençler kapıştı sokaklarda
Bir sürgün dönüşü yazıyorum sana
Ağla yüreğim, ağla diyorum
Ağla ve sarıl hayata
Çünkü diyorum
Çünkü sen
Küçük yaparsa suç
Büyük yaparsa hata diyen
Büyüğe koşulsuz inanıp
Küçüğü hiçe sayan
Bir coğrafyanın çocuğusun
Gelene ağam, gidene paşam diyen
Gelene hoş geldin gidene uğurlar olsun diyen
Bir toprağın ürünüsün
Ağla yüreğim, diyorum
Ağla ve sarıl hayata

V.

Bir sürgün dönüşü yazıyorum sana
Bir hep uğruna hiç olanlardan
Bir hiç uğruna hep olanlara
Bin selam, bin saygıyla (!)
Acılar bize
Zulüm bize
Ölüm hep bize
Cehennem ateşinde kavruluyoruz
İşlemediğimiz günahlar yazılıyor defterimize
Korku dağları sarmışsa
Kentler teslim olmuştur ihanete
Ve her dostluk ihanete gebedir gayrı

ALINTILARLA KİTAP TAVSİYESİ

SİMYACI
PAULO COELHO

Simyacı, Brezilyalı yazar Paulo Coelho'nun kaleme aldığı üçüncü romanıdır. Kitap, Endülüslü çoban Santiago'nun Mısır Piramitlerinin eteklerindeki hazinesini bulmak için çıktığı yolculuğun felsefi öyküsünü konu alır. Kendini bulmak, tanımak ve kendi ile yüzleşmek isteyenlerin mutlaka kütüphanesinde bulunması gereken bir kitap...

- "Dünya'nın ruhu insanların mutluluğuyla beslenir."
- "Ve bir şey istediğin zaman, bütün evren arzunun gerçekleşmesi için işbirliği yapar."
- "Henüz sahip olmadığın bir şeyi vaat ederek gidecek olursan, onu ele geçirme arzusunu yitirirsin."
- "Sözcüklere gereksinim duymayan bu dili çözümlemeyi öğrenmeyi başarırsam, dünyayı kavramaya başlayacağım."
- "Her zaman şimdide yaşamayı başarabilirsen mutlu bir insan olursun."
- "Hayatta her şey işarettir."
- "Evren, herkesin anlayacağı bir dilde var olmuştur ama insanlar unutmuştur bu dili. Birçok şeyle birlikte bu Evrensel Dil'i arıyorum ben. Bu yüzden buradayım."
- "'Kötülük' dedi Simyacı, 'İnsanın ağzından giren şeyde değildir. Kötülük oradan çıkandır.'"

ÖLÜ OZANLAR DERNEĞİ NANCY H. KLEINBAUM

Ölü Ozanlar Derneği filme de uyarlanan oldukça ilgi çekici bir kitap. Bizlere arkadaşlığın, yardımlaşmanın ne kadar önemli olduğunu hatırlatan ve hayattan her saniye zevk almamız gerçeğini yüzümüze vuran etkileyici öyküsüyle mutlaka okumamız gereken kitaplar arasında.

- "Kim ne derse desin sözcükler ve fikirler dünyayı değiştirecek güce sahiptir."
- "Hayatta önemli şeylerle alakadar olun; aşk, güzellik, hakikat ve adalet gibi."
- "Çoğu insan hayatını sessiz bir çaresizlik içinde yaşar. Bunu kabullenmek niye? Risk alıp yeni yerlerde gezin."
- "Topla gül yoncalarını toplayabilirken,
Zaman akıp gidiyor:
Aynı çiçek sana bugün gülümserken,
Yarın solup gidiyor. "
- "Hepimizin içinde büyük bir kabul görme ihtiyacı vardır ama özgün ve farklı olan şeylerinize de güvenmek zorundasınız; tuhaf ya da rağbet görmeyen şeyler olsalar da Frost'un dediği gibi, 'Yollar ikiye ayrılmıştı ormanda ve ben daha az katledilmiş olanı seçtim, bütün ayrımı yaratan da buydu.'"

vazgeçiş

bu bir intihar mektubunun ilk satırlarıdır.. lütfen içinizin ürpertisini kaybetmeden okuyun.. sonuna gelince lazım olacak.. çünkü korku, sizi hayatta tutacak.. yıllarca kendi hayatına son vermenin zayıflık olduğunu, bu yolu tercih edenlerin korkak denecek kadar, hayat karşısında sönük olduğunu düşündüm durdum.. laf attım, sövdüm, kınadım.. bu yüzden biraz da utancın yükü var kalemimin omuzlarında.. ruhumu kınadığım şeylerle yıkayarak çıktım bu çatı katına.. birazdan bitecek her şey.. yer ile yeksan bir hayatın sonu, ona yakışır olmalıydı zaten.. olur ya hani, belki son anda vazgeçerim diye onlarca ihtimal arasından seçtiğim yöntem bu, evet: yüksek atlayış, sert düşüş, kaçınılmaz son.. gerçi diğer yöntemlerin de hakkını vermeli.. bileklerini kesmek mesela, yüksek ironi içerir.. hayata dair ümidini kesenin bir neşter uzağıdır bu yöntem.. vücudunda faça olan bilir, neşter buz kesigidir.. önce kanatmaz.. bir sonsuza açılır gibi açılır teninde yara.. sonrası klasik, uzun süre kanarsın ama eğer kullanmışsan bir kere neşteri, yaraya değil sebep olana yanarsın ve her yıl dönümünde yaranın, bir mumun cılız ışığında sızılarcasına anarsın.. burada durunca her şeyi küçülten o bakış açısı, içimdeki acıyı büyütüyor, ne garip.. bende yükseklik korkusu yokmuş da 'alçak'lık korkusu varmış mesela.. ihanet aldatılmışlık hissi, psikolojik şiddet ve daha niceleri bir intihar düşüncesinin kilit taşı olabilir.. "bu da bana bunu yapıyorsa, yaşamamanın ne anlamı var ki?" sorgusunda insan, ruhunu aklının işkenceci polislerinin gurur kıran sapkınlıklarına bırakabilir.. bir kara delik gibi yutar ne varsa ve en sonunda içe çöker akıl.. bir hezeyanın heyecanını resmederken hayat tualinde kader ressamı, direne direne kazanacağına inanan kalp, tırnakla kazınır huzurun pembeliğinden.. 'kara' akar geceden, gündüzü yasa bürür ve devrik bir kralın cesedini ezer gibi, bahtından tahtına yürür.. beni bu çatı katına çıkaran şey çok başka ama bunlara da değinmeden ölmeyeyim dedim.. mektubu okuyanlar, hayatının son saniyelerinde gevezelik yapmış birini mazur görürler umarım..

iyi denilebilecek bir insandım.. yani bence.. yani herkes kadar.. kırdığım da oldu tabii ki, kızdığım da.. duygular arası geçişlerde ışınlanmayı kullandığım zamanlardan geriye şimdi, bariz bir unutkanlık kaldı.. anıların saman kağıdı istifini kurtçuklar yemiş de elde kalan 'a', 'ş', 'k' harfleri olmuş sanki.. yalnızlık görünmez bir şair, rüzgarlarca kulağıma seslenir.. eksilen eskir, bekleyen ekşir.. aşk ömür çizgisinde dalgalanmalara sebep olan efsunlu bir iksir.. içince içinde mevsimler değişir.. ben de içtim herkes gibi, ben de değiştim tabii.. bütün benzetmelerin ötesinde, bir bir başınalık, bir tarifsizlik içeren bir afet-i devrana denk geldim herkesle bir.. sonra bir başkasına, sonra başka bir.. aşk bir ateş, insan çamur topağıymış.. aşık olunca insan şekillenirmiş.. şekilden şekle girdim ben de, ki herkes sonunda herkesleşirmiş.. gerçek beni kaybettim bu ateşin içinde bir yerlerde.. önemi yok.. yolun sonuna gelince anladım ki; insan ölünce güzelleşirmiş.. her gidişe bir bahane bulur ya insan döneceğinin korkusundan, benim yok.. bu gidişin bahanesi yok, dönüşü de.. az sonra ölecek olmanın soğukluğu ayaklarımdan yukarı tırmanmaya başladı bile.. şu an titriyorum.. bu kısmında mektubun saçmalarsam, bunu soğukluğun beynime ulaştığına yorun.. anneme değil önce babama söyleyin.. o teşhis etsin beni, o yıkasın.. doğumumda gurbetteymiş, ölürken o uğurlasın.. bir kutu var odamda, içinde geçmişin tozlu raflarına ait birkaç hatıra, benimle gömülsün.. elbiselerim, ayakkabılarım "bir ölüye ait olduğu" söylenmeden ihtiyaç sahiplerine verilsin.. abilerim, ablalarım ya da arkadaşlarımdan hiç kimse, adımlı geleceğe yeni doğmuş bir bebekle götürmesin.. bilen bilir, karşıyım mezar seremonilerine, kalabalık yapmayın üstümde, bir fatiha sonrası herkes yönünü evine çevirsin.. son bir ricam var dostlarımdan: onları sevenlerin değerini, ancak onları kaybedince anlayan her aptal sevgiliye bu veda mektubu verilsin..

İ

M

Z

A

L

A

R

AHMED
ARİF

"Rüya, bütün çektiğimiz
Rüya kahrım, rüya zindan."

FÜRUĞ
FERRUHZAD

"Hangi yaşta ölürsek ölelim,
tamamlanmamış cümlelerimiz olacak."

MURATHAN
MUNGAN.

"Daha o gün anlamalıydım
bu ilişkinin yazgısını
Takvim tutmazlığını
Aramızda bir düşman gibi duran zamanı
Daha o gün anlamalıydım
Benim sana erken
Senin bana geç kaldığını"

RAINER
MARIA RILKE

"Kendi içine yürümek ve saatler boyu kimselere
rastlamamak..."

İ

M

Z

A

L

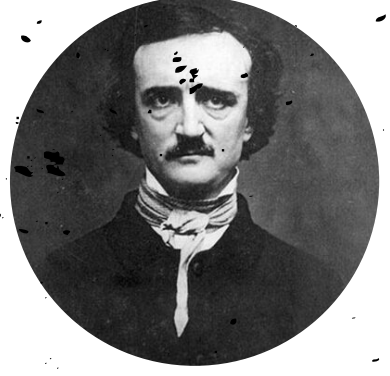
A

R

EDGAR ALLAN POE

"Aptal," dedim, "dön hayata;
Tanrın sana acımış da
Meleklerini yollamış kurtul diye
o anıdan;
İç bu iksiri de unut, kurtul artık o
anıdan."

Dedi Kuzgun: "Hiçbir zaman."

DİDEM MADAK

"Ben çekildiğim her fotoğrafta defolu
bir kelebek gibi çıkarım."

AHMET ERHAN

"Şair, dünya sana küsmüş diyorlar
Sen barışamazken kendinle bile"

CHARLES BAUDELAIRE

"Derin uçurumlardan göklere değin sana
Var mı karşı koyacak biri benden başka
Sense gidiyorsun kararsız gölgeler gibi"

~~ŞEHİRİNDE~~ ~~NE VAR?~~

Bu sayıda bu kısmı es geçiyoruz,
lütfen evde kal.
Evinde kitapların, sevdiklerin ve
sağlığın var :)

KAL